

Список використаних джерел:

1. Шепитько В.Ю. Теоретические проблемы систематизации тактических приемов в криминалистике: учеб. пособие. Х.: Оригинал, 1995. 198 с.
2. Волобуєв А.Ф. Проблеми методики розслідування розкрадань майна в сфері підприємництва. Х.: Вид-во Ун-ту внутр. справ, 2000. 336 с.
3. Тертышник В.М., Слинко С.В. Взаимодействие следователя с иными подразделениями органов внутренних дел при расследовании преступлений. Харьков: Ун-т внутр. дел. 1995. 66 с.
4. Весельський В.К. Сучасні проблеми допиту (процесуальні, організаційні і тактичні аспекти): Монографія. К.: НАВСУ. «Правник», 1999. 126 с.
5. Бахін В.П., Весельський В.К., Маліков Т.С. Поліцейський допит у США (поради допитуючому): Навчальний посібник. К.: НАВСУ. НВТ «Правник», 1997. 33 с.
6. Белкин Р.С. Фактор внезапности, его учет и использование при расследовании преступлений: Лекция. М.: Академия МВД России, 1995. 34 с.
7. Шинкаренко І.Р. Проблеми взаємодії правоохоронних органів України та інших держав у протидії злочинності. Вісник Запорізького юридичного інституту Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. Запоріжжя: ЗЮІ ДДУВС, 2008. № 4. С. 109–115.
8. Яблоков Н.П. Криминалистика: учебник для вузов. М.: НОРМА–ИНФРА–М, 2000. 360 с.
9. Берназ В.Д. Норми та принципи діяльності кримінальних угруповань як джерела інформації при розслідуванні злочинів. Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. 2005. № 2. С. 24–28.
10. Ярьсько Л.Ю. Державна політика України в боротьбі з поширенням ВІЛ-інфекції, СНІДу та хвороб, що передаються статевим шляхом. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2006. № 35. С. 208–212.
11. Букаев Н.М., Карелов Ю.Ф., Новакович Н.А. Расследование мошенничества, посягающего на личное имущество граждан: Учебное пособие. Ташкент, 1991. 87 с.

УДК 343.131

РЕБЕЗЮК В.М.

СУЧАСНИЙ ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ МЕХАНІЗМ СУДОВОГО ЗАХИСТУ ПРАВ, СВОБОД ТА ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ЛЮДИНИ ЯК ГАРАНТІЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКОННОСТІ

У цій статті автор досліджує сучасний стан процесуального механізму судового захисту прав, свобод та законних інтересів особи як гарантію забезпечення законності, аналізує різне бачення науковців щодо визначення механізму захисту прав, свобод та законних інтересів кримінального провадження. Визначено механізм охорони прав та його правову природу.

Ключові слова: механізм охорони прав, права та свободи, законні інтереси особи, механізму судового захисту, процесуальний механізм, судовий контроль, судова система, правова природа механізму.

В данной статье автор исследует современное состояние процессуального механизма судебной защиты прав, свобод и законных интересов лица как гарантию обеспечения законности, анализирует разное видение ученых по определению механизма защиты прав, свобод и законных интересов уголовного производства. Определен механизм охраны прав и его правовая природа.

Ключевые слова: механизм охраны прав, права и свободы, законные интересы лица, механизм судебной защиты, процессуальный механизм, судебный контроль, судебная система, правовая природа механизма.

© РЕБЕЗЮК В.М. – аспірант кафедри кримінального процесу (Національна академія внутрішніх справ)

In this article the author investigates the current state of the procedural mechanism of judicial protection of the rights, freedoms and legitimate interests of the person as a guarantee of legality. Analyzes the different vision of scientists by defining the mechanism of protection of rights, freedoms and legitimate interests of criminal proceedings. The mechanism of protection of rights and its legal nature is determined.

Key words: *mechanism of protection of rights, rights and freedoms, legal interests of the person, mechanism of judicial protection, procedural mechanism, judicial control, judicial system, legal nature of the mechanism.*

Вступ. Постановка і розгляд питання механізму судового захисту прав, свобод та законних інтересів особи учасників кримінального провадження нині є однією з найважливіших проблем внутрішньої політики нашої держави. Саме стан справ у сфері забезпечення охорони прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, їхня практична реалізація є тією відправною точкою, за якою оцінюється рівень демократичного розвитку будь-якої цивілізованої держави та суспільства загалом. Не декларативні заяви, а дієвість практичного застосування захисту людини її прав і свобод є тим лакмусовим папірцем, що забезпечує охорону прав і свобод особи.

Питанням механізму судового захисту прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження присвятили свої роботи відомі українські та зарубіжні науковці, зокрема: Г.З. Алієва, С.С. Алексєєв, Л.П. Ануфрієва, К.Г. Волинка, О.В. Верхогляд-Герасименко, Ю.М. Грошевий, П.М. Давидов, А.Я. Дубинський, А.В.Захарко, Я.П. Зейкан, М.Л. Ентіна, Л.М. Карнєєва, С.В. Ківалова, В.П. Кононенко, Н.А. Колоколов, Ф.М. Кудін, В.А. Лазарева, Е.А. Лукашева, В.Т. Нор, В.Т. Маляренко, А.Ю. Олійник, О.Є. Омельченко, А.В. Пазюк, А.А. Пархета, М.М. Полянський, О.Б. Прокопенка, В.В. Разік, П.М. Рабінович, Е.Л. Трегубов, В.А. Ржевський, В.В. Скитович, О.Ю. Хабло, Л.Д. Удалова, Ф.Н. Фаткуллін, І.Я. Фойницький.

Постановка завдання. Метою статті є всебічний правовий аналіз проблемних питань судового захисту прав людини у кримінальному провадженні. Визначення складників механізму судового захисту прав людини в осмисленні удосконалення зазначеного механізму.

Результати дослідження. Україна зробила свій доленосний вибір – це євроінтеграційна дорога розвитку. Суть цього вибору полягає в європейській цивілізаційній моделі, яка дасть змогу українському суспільству досягти прогресу в усіх сферах життєдіяльності українського суспільства і держави. Європейський вибір України – це одночасно рух до стандартів демократії та правового поля. Наше суспільство обрало європейські цінності та вкрай важливе місце серед них займає охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження.

При цьому хотілося б зауважити, що демократія в будь-якому суспільстві базується на двох головних засадах – це верховенство права та забезпечення права і свободи людини. Проте навіть проголошення людини найвищою соціальною цінністю та закріплення у Конституції України ст. 3 її основних прав та свобод можуть не мати ніякого значення без реального механізму здійснення цих прав [1, с. 5].

Для того, щоб проголошені права не залишалися декларативними, Україна зобов'язана створити відповідний діючий правовий механізм для їхнього беззаперечного виконання. Найбільшим за ефективністю правозахисним державним механізмом захисту прав та свобод підозрюваного та обвинуваченого є суди. У цивілізованій державі суду належить центральне місце у всій правовій системі. Саме суд уособлює справжнє право, істинну справедливість. Правосуддя – «це діяльність суду, здійснювана в передбаченому процесуальним законом порядку, яка полягає в розгляді і розв'язанні конфліктів, пов'язаних із дійсним чи можливим порушенням норм <...> права» [7, с. 305].

Судовий захист прав і свобод особистості являє собою механізм реалізації обов'язку держави забезпечити дотримання відповідних прав людини і громадянина, закріплених законодавчим шляхом. Суд охороняє від різних порушень особисті права, майнові та немайнові, право на участь у державному, громадському та політичному житті.

Звертаючись до Конституції України, а саме ст. 124 та до КПК України ст. 15, бачимо виключну прерогативу суду на визнання людини винною у вчиненні злочину і призначення їй кримінального покарання.

На думку російського юриста Н.А. Колоколова, судова влада покликана стати непереборним бар'єром на шляху свавілля органів слідства і оперативних служб [5, с. 31].

Суд, що має значну довіру і авторитет у суспільстві, який є більш самостійним і незалежним у своїх судових рішеннях, має високий коефіцієнт рівня законності, він надійно захищає від можливих посягань на права, свободи та законні інтереси громадян.

Апріорі, сила судової влади як захисника прав, свобод та законних інтересів людини – у законному, справедливому вирішенні правових конфліктів. У нашій державі Конституцією кожному громадянину гарантується право на оскарження в суді загальної юрисдикції рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, посадових і службових осіб, то розглядаючи такі скарги, суди контролюють дотримання законності.

Важливою ознакою здійснюваної судами, своєї основної функції, захисту прав, свобод та законних інтересів громадянина є те, що вони наділені всіма необхідними повноваженнями для того, щоб реалізувати цю діяльність, як у разі порушення прав особи іншими особами, так і у разі, коли порушником права виступає держава, конкретні органи державної влади або посадові особи. У результаті цього функція захисту прав людини, яку ми вважаємо належною до процесу діяльності судів загальної юрисдикції, виявляється глибиною пов'язаною з функцією забезпечення верховенства права, коли право стає домінуючим фактором, як у відносинах окремих громадян, так і в життєдіяльності держави [4, с. 6].

Так, відповідно до ч. 1 ст. 55 Конституції України права і свободи людини і громадянина захищаються судом. А ч. 3 ст. 8 Конституції України гарантує звернення до суду для захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина безпосередньо на підставі Конституції України, адже її норми є нормами прямої дії. Отже, суд в Україні виконує державну функцію захисту прав, свобод та законних інтересів людини, одночасно права і свободи людини є сенсом діяльності суду. Дійовий механізм судового захисту прав людини – нині найбільш універсальний, демократичний інструмент правової держави.

Свого часу російський науковець І.Я. Фойницький не без підстав зауважував, що державне завдання судової влади – захист прав, законом дарованих, проти всіх їх порушників. Суд захищає права державні, суспільні й особисті. Проте основою всіх прав особи є її свобода. Отже, природно, що однією з найважливіших функцій судової влади визнається захист свободи особи. Самостійною і незалежною в зовнішньому відношенні судова влада може бути визнана лише там, де вона в змозі забезпечити дійсну безпеку особистій свободі проти посягань усякого роду [12, с. 183].

Досить значною ознакою здійснюваної судами функції захисту прав, свобод та законних інтересів людини є те, що суди наділені всіма необхідними повноваженнями для того, щоб реалізувати цю діяльність як у разі порушення прав особи, так і у разі необґрунтованого їх обмеження.

У нашій державі одним із найважливіших способів захисту прав, свобод та законних інтересів суб'єктів кримінального провадження є судовий контроль за діями та рішеннями органів дізнання і досудового слідства. Як слушно зазначила В.А. Лазарева, і правосуддя, і судовий контроль здійснюються з метою захисту прав і свобод людини і громадянина. Вирішуючи кримінальну справу, розглядаючи скаргу на незаконні дії державного органу або посадової особи, суд відновлює порушені права і свободи або захищає їх від можливого обмеження [8, с. 52].

Отже, присутність елементів контрольного процесу на всіх етапах кримінально-процесуальної діяльності дає змогу розглядати судовий контроль як універсальний спосіб реалізації судом функції захисту прав та свобод особи і особливий спосіб здійснення правосуддя.

На нашу думку, судовий контроль у кримінальному провадженні є окремою формою діяльності суду, що впливає з покладеної на нього функції захисту прав та свобод особи і здійснюється шляхом надання судом дозволу на певні процесуальні дії, пов'язані з обмеженням конституційних прав і свобод громадян, та контролю за законністю їх проведення, розгляду справи в суді і для реалізації громадянами права на оскарження дій і рішень органів дізнання та досудового слідства.

У зв'язку з цим ми вважаємо, що судовий контроль можна поділити на загальний, попередній і виключний. Загальний контроль полягає в тому, що суд наділений правом контролю за законністю й обґрунтованістю дій органів досудового розслідування на етапі як вирішення питань про призначення справи до судового розгляду, так і під час судового розгляду.

Попередній розгляд справи суддею є тим етапом кримінально-процесуального провадження, який не можна обминути. Якщо суддя, перевіривши матеріали справи, дійде висновку про достатність підстав для розгляду справи в судовому засіданні, він у попередньому розгляді вирішує питання про призначення справи до розгляду в судовому засіданні. З цього моменту

обвинувачений стає підсудним і його справа буде розглядатися в судовому засіданні, в якому вирішуватиметься питання щодо винуватості підсудного. При вирішенні суддею питання про призначення судового засідання закон передбачає коло питань, які вирішує на підставі матеріалів справи суддя, а саме: чи підсудна справа суду; чи немає підстав для закриття справи або її зупинення; чи складено обвинувальний висновок відповідно до вимог КПК України; чи немає підстав для зміни, скасування або обрання запобіжного заходу; чи не було допущено під час порушення справи, провадження дізнання або досудового слідства таких порушень вимог КПК України, без усунення яких справа не може бути призначена до судового розгляду. Ці повноваження суду підтверджують тезу, що при попередньому розгляді справи здійснюється судовий контроль за законністю досудового розслідування і дотриманням прав і свобод його суб'єктів, проте в іншій, ніж у судовому засіданні, формі.

В якнайповнішому вигляді загальний контроль здійснюється у стадії судового розгляду. Обставини справи досліджуються й обговорюються судом і сторонами на підставі гласності, усності, безпосередності і змагальності. Суд може дослідити ті факти й обставини, які органи досудового розслідування визнали неістотними, дійти висновку про їх істотність із метою вирішення питання щодо винуватості і ступеня відповідальності підсудного. І, навпаки, суд може визнати неістотним те, що слідчий чи прокурор вважали істотним.

Суд може розглянути ті докази, які були відкинута під час досудового розслідування як недостовірні, і визнати їх достовірними та обґрунтувати ними свої висновки.

Отже, можна стверджувати, що на стадії судового розгляду в специфічній процесуальній формі, а саме шляхом розгляду і вирішення кримінальної справи, здійснюється судовий контроль за законністю досудового розслідування і дотриманням прав і свобод його учасників.

Аналогічним чином судовий контроль за дотриманням прав і свобод учасників кримінального процесу здійснюється і на стадіях апеляційного, касаційного провадження, а також перегляду судових рішень у порядку виключного провадження. Таким чином, заради забезпечення виконання завдань кримінального судочинства суди вищої інстанції наділені повноваженнями з перевірки законності й обґрунтованості вироків, постанов, ухвал судів нижчої ланки. Метою перевірки є виявлення помилок, допущених під час розгляду і вирішення справи, і вжиття необхідних заходів зі скасування або зміни незаконного і необґрунтованого судового рішення. Завдання правосуддя вважається досягнутим лише за умови виконання рішення, яке є законним і обґрунтованим.

На відміну від розглянутого загального порядку контролю за дотриманням прав і свобод громадян, попередній судовий контроль, передбачений ст.ст. 29–31 Конституції України, є способом запобігання порушенням і необґрунтованим обмеженням конституційних прав і свобод особи. Він здійснюється судом лише за наявності мотивованого подання органу досудового розслідування про проведення певних слідчих дій.

Як зазначає з цього приводу науковець А.В. Пазюк, застосуванню обмежень у кожному конкретному випадку має передувати оцінка задіяних інтересів, наслідків дій правоохоронних органів, які обмежують права громадян. Таку функцію має виконувати незалежний контрольний орган, насамперед, суд [10, с. 50].

У нашій державі нині суд, звичайно, за вмотивованим поданням органу дізнання, слідчого, узгодженим із прокурором, або самого прокурора, приймає рішення про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою ч. 1 та ч. 3 ст. 183 КПК, проведення обшуку житла чи іншого володіння особи ст. 235 КПК.

Судовий контроль створює умови також щодо реалізації громадянами їх права на оскарження від незаконних дій. Розгляд судом скарг певних суб'єктів кримінального провадження на дії і рішення слідчого, органу дізнання, прокурора, що порушують або обмежують їх права і свободи в процесі досудового розслідування, є, на нашу думку, виключним контролем.

Як зауважувала професор Ф.М. Кудіна, різні рівні процесуального становища органів, що застосовують примус, і всіх інших осіб, які беруть участь у процесі, на яких спрямовані примусові дії, не дають підстав для висновку про те, що ці особи позбавлені правових можливостей для відстоювання своїх інтересів у сфері правоохорони. При визначенні законодавцем їх правового статусу і регламентації правоохоронних дій особи наділяються цілим комплексом прав, що забезпечують реальну можливість захисту від незаконного і необґрунтованого примусу [6, с. 38].

Відповідно до ч. 2 ст. 55 Конституції України кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб.

На думку професора В.Т. Маляренка, відповідно до ст.ст. 234, 236 КПК, не можуть розглядатися судом в окремому провадженні скарги на постанову органів дізнання, слідчого та прокурора про визнання особи підозрюваною, обвинуваченою чи потерпілою, а також скарги на проведення певних слідчих дій, зокрема обшуку, виїмки, огляду, експертизи, накладення арешту на майно, ексгумацію трупа та ін. Скарги на такі дії підлягають розгляду судом першої інстанції лише при попередньому розгляді справи або, відповідно, при вирішенні її по суті з урахуванням усіх інших обставин справи, коли суд, вивчивши факти, наведені в скарзі, має право повернути її на додаткове розслідування чи закрити, засудити або виправдати підсудного, визнати її чи інші процесуальні рішення та дії нелегітимними і не взяти їх до уваги в обґрунтуванні обвинувачення [13].

На нашу думку, відкладення перевірки законності й обґрунтованості дій, бездіяльності та рішень органів дізнання, слідчого і прокурора до попереднього розгляду справи судом чи до розгляду її по суті в окремих випадках може завдати шкоди, яку потім неможливо буде відшкодувати, а права та свободи – відновити. У такому разі контроль за діями та рішеннями органів дізнання, слідчого і прокурора з боку суду на стадії розгляду справи по суті не може вважатись ефективним засобом відновлення порушених прав. У зв'язку з цим заінтересованим особам має бути забезпечена можливість звернення в суд ще під час розслідування справи.

Нині судовий контроль за досудовим розслідуванням викликає певну протидію з боку прокуратури та МВС. Керуючись доводами, що цей інститут запозичений з англо-американського процесу і не пов'язаний із нашими традиціями, суд не може забезпечити постійний і оперативний контроль, судді не готові до цієї роботи і не впораються з нею, крім того, судовий контроль порушує таємницю слідства і є неприпустимим покладати на суди ухвалення рішень про прослуховування телефонних переговорів і накладення арешту на поштово-телеграфну кореспонденцію. Отже, треба було б поновити прокурорський порядок видачі санкцій [9, с. 167–168].

На нашу думку, ці доводи є безпідставними, оскільки судовий контроль за досудовим розслідуванням існує не лише в країнах англо-американської системи права, а також існує і в багатьох інших цивілізованих країнах (Австрії, Італії, Німеччині, Франції, Швейцарії та ін.).

Такий контроль передбачений ст. 6 Європейської конвенції про захист прав людини і основних свобод, яка стала складовою частиною права після її ратифікації. Переймати такий досвід зовсім не соромно, і це не суперечить національній традиції. Судовий контроль дійсно пов'язаний із посиленням змагального початку на досудовому слідстві, і це робить наш процес ефективнішим і таким, що забезпечує надійніший захист прав його учасників. Європейська конвенція (ст. 6) і практика Європейського Суду поширюють змагальність і на стадію досудового розслідування. Розмежувати наглядові функції прокуратури і суду нескладно. Суд контролює слідчі дії, проведення яких пов'язане з обмеженням конституційних прав громадян, і в порядку ч. 2 ст. 55 Конституції України розглядає скарги на незаконні дії і рішення органів дізнання, слідства і прокурора. Інші процесуальні дії є об'єктом прокурорського нагляду.

Загалом практика свідчить про те, що різні форми судового контролю мають важливе значення у здійсненні функцій захисту прав і свобод людини і громадянина. Своєчасність судового захисту, що реалізується через систему різних форм судового контролю за досудовим розслідуванням, є не лише додатковою гарантією прав і свобод, а й умовою швидкого їх відновлення.

Висновки. Підсумовуючи, хотілося б зауважити, що сучасний процесуальний механізм забезпечення прав учасників кримінального провадження варто розглядати як постійну динамічну систему правових засобів, що реалізуються завдяки діяльності державних органів, посадових осіб, які здійснюють кримінальне судочинство або залучаються до нього.

У цивілізованому демократичному суспільстві суду належить головне місце у всій правовій системі держави. Саме суд уособлює справжнє право, істинну та справедливість. Чим вищий авторитет суду в суспільстві, чим більшою самостійністю і незалежністю володіє суд у взаєминах з органами влади, тим вищим є рівень законності і демократії, тим надійніше захищені права і свободи громадян. Саме завдяки цій діяльності відбувається реалізація, охорона та захист прав учасників кримінального провадження.

Список використаних джерел:

1. Конституція України. К., «Паливода», 2017. С. 7.
2. Кримінальний процесуальний кодекс. К., «Паливода», 2017, С. 7–8.
3. Європейську конвенцію про захист прав та фундаментальних свобод людини.
URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_004.

4. Ківалов С.В. Актуальні проблеми судового захисту прав людини в Україні і міжнародні стандарти. Актуальні проблеми політики: зб. наук. пр. О.: Юрид. літ., 2005. Вип. 11. С. 6.
5. Колоколов Н.А. Судебный контроль в стадии предварительного расследования: реальность, перспективы. Государство и право. 1998. № 11. С. 31.
6. Кудин Ф.М. Принуждение в уголовном судопроизводстве. Красноярск: изд-во Краснояр. ун-та, 1985. 38 с.
7. Лукашева Е.А. Права человека. Учебник для вузов. М.: НОРМА-ИНФРА-М, 1998. 305 с.
8. Лазарева В.А. Судебная власть и уголовное судопроизводство. Государство и право. 2001. № 5. С. 52.
9. Маляренко В.Т. Реформування кримінального процесу України в контексті європейських стандартів: Теорія, історія і практика: монографія. К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2004. С. 167–168.
10. Пазюк А.В. Захист прав громадян у зв'язку з обробкою персональних даних у правоохоронній діяльності: європейські стандарти і Україна. К.: МГО Прайвесі Юкрейн, 2001, 50 с.
11. Соловьев А.Б. Предварительное расследование и прокурорский надзор в свете судебной реформы / А.Б. Соловьев, Н.А. Якубович. Законность. 1995. № 8. С. 2–7.
12. Фойнцкий И.Я. Курс уголовного судопроизводства / под ред. А. В. Смирнова. Т. 2. СПб.: Альфа, 1996. 183 с.
13. Аналіз роботи судів загальної юрисдикції у I півріччі 2008 р. (за даними судової статистики). URL: <http://www.scourt.gov.ua/clients/vs.nsf>.

УДК 343.148:338.982

ФЕДЧИШИНА В.В.

ОКРЕМІ СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТЬ ЕКОНОМІЧНИХ ЗЛОЧИНІВ І СПЕЦІАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ЗНАТЬ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ КРИМІНАЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА УКРАЇНИ

Стаття присвячена дослідженню сучасних теоретико-правових тенденцій щодо виявлення складових елементів характеристик проведення ревізійних дій під час проведення оперативно-розшукових заходів, проведення негласних слідчих (розшукових) дій, обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння. У розкритті змісту понять спеціальних економічних знань і злочинності у сфері економіки, їх особливостей на всіх етапах (від відкриття кримінального провадження, його розслідування і судового розгляду в Україні, класифікації економічних правопорушень понять) використано сучасні наукові джерела.

Ключові слова: *оперативно-розшукова діяльність, негласні слідчі дії, докази, акт ревізії, судово-економічна експертиза.*

Статья посвящена исследованию современных теоретико-правовых тенденций по выявлению составляющих характеристик проведения ревизионных действий при проведении оперативно-розыскных мероприятий, проведению негласных следственных (розыскных) действий, обследованию публично недоступных мест, жилища или иного владения. В раскрытии содержания понятий специальных экономических знаний и преступности в сфере экономики, их особенностей на всех этапах (от открытия уголовного производства, его расследования и судебного разбирательства в Украине, классификации экономических правонарушений понятий) использованы современные научные источники.

Ключевые слова: *оперативно-розыскная деятельность, негласные следственные действия, доказательства, акт ревизии, судебно-экономическая экспертиза.*

© ФЕДЧИШИНА В.В. – кандидат економічних наук, професор кафедри оперативно-розшукової діяльності (Університет державної фіскальної служби України)